

Miljöutskottet

Regeringens proposition med förslag till lag om Hossa nationalpark

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition med förslag till lag om Hossa nationalpark (RP 260/2016 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för betänkande och till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 3/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- miljöråd Jukka-Pekka Flander, miljöministeriet
- regeringssekreterare Johanna Korpi, miljöministeriet
- konsultativ tjänsteman Ville Schildt, jord- och skogsbruksministeriet
- överinspektör Jussi Laanikari, jord- och skogsbruksministeriet
- naturtjänstdirektör Timo Tanninen, Forststyrelsen
- specialplanerare Marko Paasimaa, Finlands viltcentral
- ingenjör i samhällsteknik Teemu Junttila, Kuusamo stad
- kommundirektör Asta Tolonen, Suomussalmi kommun
- ordföranden för kommunstyrelsen Tuomo Horsma, Taivalkoski kommun
- biträdande verksamhetsledare Vesa Karttunen, Centralförbundet för Fiskerihushållning
- skyddsexpert Paloma Hannonen, Finlands naturskyddsförbund rf
- specialsakkunnig Tapani Veistola, Finlands naturskyddsförbund rf
- organisationschef Teemu Simenius, Finlands Jägarförbund
- verksamhetsledare Markku Marttinen, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf
- skogsexpert Panu Kunttu, WWF Finland.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Lounajan erästäjät ry
- Selkoskylä delägarlag.

Betänkande MiUB 5/2017 rd

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om Hossa nationalpark. Avsikten är att på de områden i Suomussalmi, Kuusamo och Taivalkoski som ägs av staten inrätta en nationalpark som samtidigt ska vara nationalpark för 100-årsjubileet för Finlands självständighet.

Genom att skyddet av statens områden sköts så att en nationalpark inrättas kan området utvecklas så att det får en starkare naturskogs- och vildmarksprägel samtidigt som det görs mer allmänt känt och möjligheterna att utveckla tjänsterna för allmänheten i området gynnas. Genom dessa åtgärder kan området Hossa införlivas i nätverket av nationalparker i Finland. Statusen som nationalpark för 100-årsjubileet för Finlands självständighet ger Hossa ökad dragningskraft som natur- och kulturresemål och öppnar upp nya möjligheter för hållbara turistnäringar.

Den nationalpark som föreslås bli inrättad omfattar ca 11 094 hektar land- och vattenområden som ägs av staten. I samband med inrättandet av nationalparken indras Hossa strövområde som anlades 1979 genom ett statsrådsbeslut.

Lagen avses träda i kraft den 17 juni 2017.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslår regeringen att Hossa nationalpark inrättas på statlig mark i Suomussalmi, Kuusamo och Taivalkoski kommuner för att fira 100-årsjubileet för Finlands självständighet. Nationalparken ska ha en areal på cirka 11 094 hektar och omfatta åsar, sjöar, vattendrag och skogar inom den mest representativa delen av statens marker i Hossa, som för närvarande huvudsakligen är statligt strövområde.

Utskottet noterar att området Hossa uppfyller de allmänna och särskilda kriterier för att inrätta en nationalpark som ingår i 10 § 2 mom. respektive 11 § i naturvårdslagen. Dessutom är området förknippat med en rad betydelsefulla historiska händelser med anknytning till vår självständighet och bevarandet av den. Området är också en av de äldsta kända förhistoriska boplatserna. Utskottet understryker att det är Suomussalmi kommun som lokalt tagit initiativ till att inrätta en nationalpark och att projektet har fått stark uppbackning av den lokala befolkningen.

Sammantaget sett anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen och tillstyrker lagförslaget, men med anmärkningarna och ändringsförslagen nedan.

Klassificeringen av nationalparker och de allmänna skyddsmålen

Listan över skyddsområden i världen bygger på ett FN-beslut utifrån vilket Internationella naturvårdsunionen (IUCN) har lagt fram kriterier för att naturskyddsområden ska få komma med på listan och ett klassificeringssystem med sex olika kategorier för skyddsområden. Det främsta syftet med att inrätta ett skyddsområde bör enligt IUCN vara att långsiktigt skydda naturen eller sär-

Betänkande MiUB 5/2017 rd

skilda naturvärden. Nätverket av nationalparker i Finland har på samma sätt som i andra europeiska länder utvecklats i enlighet med IUCN:s klassificering av skyddade områden under en lång tid.

Nationalparker hör till kategori II och är därmed skyddsområden där fokus ligger på att skydda ekosystemen och se till att området går att nyttja för rekreation. Jakt som inte hör samman med en skyddad ursprungskultur i nationalparken anses enligt IUCN:s rekommendationer strida mot kraven på att nationalparken ska vara i orört tillstånd. IUCN har också rekommenderat att de skyddsområden som inte uppfyller skydds- och vårdkraven enligt kategori II inte ska kallas nationalpark. Utskottet konstaterar att samtliga nationalparker i Finland i dagsläget hör till kategori II.

Europarc Federation, där nästan alla EU-länder är medlemmar, har med hjälp av en rad expertorganisationer tagit fram närmare rekommendationer för tillämpning av IUCN-kategorierna i europeiska förhållanden. Federationen menar att det behövs rekommendationer eftersom de europeiska förhållandena avviker i hög grad från förhållandena i andra världsdelen och skyddsområdena i Europa har olika karaktär beroende på vilket land de ligger i. Det är typiskt för de europeiska länderna att områdena i kategori II är både få och små i internationell jämförelse eller att områdena på listan inte uppfyller kriterierna för kategorin. Enligt federationens rekommendation bör det i nationalparkerna utöver skyddsmålen skapas förutsättningar för individuella eller gemensamma upplevelser i orörd natur. Finlands nationalparker i dag lever upp till rekommendationerna.

Sedan 1930-talet har vi byggt upp ett mångsidigt system av skyddsområden med en kärna av nationalparker, naturreservat, andra inrättade naturskyddsområden, naturskyddsområden som enligt naturskyddsprogrammen ska inrättas och ödemarker som inrättats i enlighet med ödemarkslagen. Vårt nationella nätverk av skyddsområden utgör också stommen för nätverket Natura 2000, som bygger på EU:s habitatdirektiv och fågeldirektiv. Nätverket kompletteras av de Natura 2000-områden vars skyddsmål fullföljs på något annat sätt än genom att naturskyddsområden inrättas i enlighet med naturvårdslagen.

Den viktigaste uppgiften för en nationalpark är att skydda naturen, med andra ord särdragen hos den ursprungliga oorganiska och organiska naturen, arter och organismsamhällen men också sådant som är resultat av mänsklig verksamhet: kulturmiljöer, organismsamhällen och landskap med tillhörande byggnader och konstruktioner. Målet för skötseln är att nationalparken fullgör sin grundläggande uppgift så bra som möjligt. Utskottet framhåller att de grundläggande principerna för vår lagstiftning om nationalparker är etablerade och inte behöver ändras. Forststyrelsen styr skötseln av nationalparkerna bland annat med hjälp av en rekommendation från 2014 om principer för hur naturskyddsområden ska skötas och användas.¹

Inom de gränser som skyddet tillåter ska en nationalpark också finnas till för bland annat miljöfostran, undervisning och kännedom om naturen överlag, naturvetenskaplig forskning och uppföljning av tillståndet i miljön. Det är tillåtet att göra avsteg från principen om allmänt skydd i nationalparker till fördel för rennäringen och den lokala befolkningens naturnäringsar, om det inte le-

¹ Principer för skötseln och användningen av skyddsområden, Forststyrelsens naturskyddspublikationer (på finska). Serie B 203.

Betänkande MiUB 5/2017 rd

der till väsentliga eller varaktiga skador med tanke på fullföljandet av skyddsmålen. Nationalparkerna finns också till för rekreation som sevärdheter för allmänheten genom att de ger möjlighet till naturupplevelser och utfärder i naturen.

Eftersom skyddet är primärt i nationalparker måste andra funktioner anpassas så att skyddsmålet inte riskeras. Planeringen av skötseln och användningen av skyddsområden blir allt mer ekosystembaserad. Den här infallsvinkeln betonar vikten av att förstå och bevara de ekologiska funktionerna och strukturerna i livsmiljöerna men framhäver samtidigt människornas betydelse och utvecklingen av mer flexibla metoder för skötsel av ekosystem. I praktiken innebär ekosystemtänkandet att skötseln och användningen av skyddsområdena planeras övergripande utifrån den bästa tillgängliga informationen tillsammans med de lokala samhällen som nyttjar områdena på ett eller annat sätt. Principen är att förutsättningarna för att bevara naturens mångfald eller andra skyddsvärden inte ska riskeras när man försöker hitta olika sätt att fortsätta med den lokala traditionella naturanvändningen.

Naturvärdena i Hossa

Det område som föreslås bli Hossa nationalpark hör nästan i sin helhet till EU:s Natura 2000-nätverk, och merparten av det har med stöd av lagen om friluftsliv (606/1973) år 1979 inrättats som statligt strövområde. Natura 2000-området i Moilasenvaara skyddas dessutom i enlighet med statsrådets principbeslut av den 27 juni 1996 genom programmet för skydd av gamla skogar i norra Finland. Området ingår dessutom i den funktionella helheten av naturskyddsområden i Kalevalaparken, som har inrättats för finskt-ryske samarbete inom naturvård och kultur (statsrådets förordning 204/2014).

Det föreslås att nationalparken ska omfatta den del av de statsägda områdena inom Naturaområdena i Hossa och Moilasenvaara som är mest representativ i fråga om naturmiljön, landskapen och de kulturella avlagringarna. Skogarna i Hossa är till stor del talldominerade och relativt karga, men på de övre sluttningarna på de skogklädda höjderna finns det grandungar och i dalsänkorna finns myrar och sankmarker. I området möts tre olika vattendrag, så det finns mycket strömmande vatten. Sjöarna och tjärnarna är ungefär 130 till antalet. Vattenlandskapet är kargt med klart vatten, med undantag av de mörka tjärnarna i myrmarkerna. Det finns tydliga spår efter istiden i Hossa. Genom området löper en stor formation med flera åsar där det bland annat finns dödisgropar och dödisjöar. Området är gammal jaktmark med klippmålningar, fångstgropar för hjortdjur och gamla fiskegårdar i trä. Klippmålningarna i Väräkallio är åtminstone 3 500 år gamla och de äldsta boplatser som upptäckts i området är upp till 10 000 år gamla.

Hossa nationalpark ska enligt 1 § i lagförslaget inrättas som nationalpark för 100-årsjubileet för Finlands självständighet, med syftet att skydda och vårda organismerna, de geologiska särdragen och landskapen i åsarna, de skogklädda höjderna och de små vattendragen samt de kulturella avlagringar som hör till dem och som vittnar om människans och naturens långvariga och fortgående samexistens, och för allmän rekreation, allmänt friluftsliv och för att främja intresset för naturen. Området har stor betydelse som allmän natursevärdhet och med tanke på det allmänna intresset för naturen, så det uppfyller de särskilda villkoren för att inrätta en nationalpark enligt 11 § i naturvårdslagen. Utskottet betonar att parken kompletterar nätverket av nationalparker i synnerhet i fråga om sina klara och näringsfattiga vattendrag som omges av åsar samt i fråga om de

Betänkande MiUB 5/2017 rd

skogklädda höjder och gamla skogar som präglar landskapet i Kajanaland. För närvarande finns det bara en nationalpark i Kajanaland (Hiidenportti), så Hossa behövs som komplement till nätverket av nationalparker.

Konsekvenser för den nuvarande användningen av området

Det område som föreslås bli nationalpark nyttjas för närvarande i egenskap av statligt strövområde mycket flitigt för rekreation och turism, och användningen av naturen har begränsats endast i liten mån. Med undantag av de områden som ligger i Kuusamo kommun utgör området ett område för tillståndspliktig jakt som förvaltas av Forststyrelsen. Där finns också populära ställen för "put-and-take"-fiske, där de allmänna fiskerättigheterna ställvis är begränsade på grund av utplantering av fisk.

Den nuvarande naturanvändningen föreslås i lagförslaget bli begränsad på det sätt som bestämmelserna om nationalparker i naturvårdslagen förutsätter, med vissa undantag. Jakt är med stöd av 13 § i naturvårdslagen i regel förbjuden i nationalparker. I fråga om fiske och jakt föreslås med avvikelse från naturvårdslagen vissa särskilda bestämmelser i 3 § som tar hänsyn till de lokala förhållandena och som inte strider mot det syfte för vilket nationalparken inrättas.

Att området används för jakt och fiske vägdes in vid beredningen av lagförslaget genom vissa undantag från fridlysningsbestämmelserna men också i avgränsningen av nationalparken. Bland annat utelämnades delar av Natura 2000-området och strövområdet i Hossa för att konsekvenserna ska bli så små som möjligt med tanke på att området används för jakt. Nationalparksområdet kommer att omfatta endast cirka tre procent av det område för tillståndspliktig jakt som Forststyrelsen förvaltar inom Suomussalmi kommun.

Konsekvenser för ekonomi och sysselsättning

Utskottet framhåller att nationalparkerna har blivit en mycket stor attraktionsfaktor för turismen, både nationellt och internationellt. Statusen som nationalpark skapar en hållbar och bestående ram för naturturism och möjliggör lönsam och långsiktig företagsverksamhet. De pengar som staten investerar i nationalparker och strövområden får samhället flerfaldigt tillbaka i form av lokal företagsamhet och arbetstillfällen. Forststyrelsens utredningar visar att besökarnas spenderande i nationalparkerna kan betyda att mer än tio euro för varje euro som satsats på friluftstjänster och naturum kommer närområdet till nytta.² Nationalparker i turismområden som Hossa kan generera ännu större vinster.

Under 2015 hade Hossa strövområde 53 300 besökare, vars inverkan på den regionalekonomiska totalinkomsten var 2,4 miljoner euro och den totala sysselsättningseffekten var 26 årsverken. Enligt en besökarenkät 2011—2012 övernattar 84 procent av alla besökare i området, vilket är till stor nytta för den regionala ekonomin.

² Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja eräiden muiden suojelu- ja virkistysalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset vuonna 2016, Metsähallituksen selvitys.

Betänkande MiUB 5/2017 rd

I planen för de offentliga finanserna för 2016—2019 finns beredskap för inrättandet av Hossa nationalpark genom anslag på sammanlagt 2,5 miljoner euro åren 2017 och 2018. I den första tilläggsbudgeten för 2016 beslutade man att tidigarelägga tidsplanen för finansieringen så att 2 miljoner euro av anslaget har stått till förfogande redan 2016 för förberedelserna inför öppnandet av nationalparken. Detta gör det möjligt att öppna parken redan i juni 2017. Utskottet ser positivt på att inrättandet av nationalparken har kunnat förberedas noggrant på förhand, så att verksamheten kontrollerat kan utvecklas genast efter inrättandet och det finns möjlighet att snabbt tillgodose en ökande efterfrågan.

För skötseln och underhållet av Hossa strövområde har det årligen använts cirka 240 000 euro av anslaget under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel. Ett lika stort anslag har överfört till miljöministeriets moment för Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter, så det är meningen att skötsel- och underhållskostnaderna ska förbli desamma. Utskottet anser att det också i framtiden bör sättas in tillräckliga ekonomiska resurser på att underhålla och utveckla lederna i området, så att det blir möjligt att påverka var besökarna rör sig och att förhindra slitage på naturen.

När nationalparken inrättas kommer området Romeikonvaara inte längre att användas som ekonomiskog. Inom en del av statens strövområde i Hossa har dessutom möjligheten att avverka skog begränsats. Begränsningen beräknas omfatta ungefär 5 000 m³ per år, vilket innebär ett kalkylerat bortfall på 180 000—200 000 euro i inkomster till statsfinanserna. Det realiserade bortfallet är sannolikt lite mindre. Antalet arbetstillfällen inom skogsbruket beräknas minska med 1—2 årsverken. Avverkningen har fått negativt gensvar bland besökarna i strövområdet och bland naturturismföretagen, så när den upphör kommer turismen i området att kunna utvecklas bättre. Inrättandet av nationalparken väntas få obetydliga effekter på inkomsterna från jakt- och fisketillstånd.

Utskottet påpekar att Lonely Planet, som publicerar uppskattade turistguider, har valt Finland som tredje bästa resmål 2017. Rankningen motiveras särskilt med att det ska inrättas en ny nationalpark i Hossa. Också i andra sammanhang har den finska naturen och nationalparkerna av hög standard på sistone lyfts fram som viktiga trumfkort när det gäller turism. Statusen som nationalpark kommer sannolikt att bidra till att göra Hossa mer känt utanför Finland och öka antalet utländska turister. Detta i sin tur innebär allt fler positiva effekter på den regionala ekonomin och sysselsättningen i området. Också byggnationen inom turismbranschen förväntas öka i och med att nationalparken inrättas.

Antalet besökare i området kommer sammantaget att öka betydligt när nationalparken med tillhörande tjänster inrättas och företagen kan dra nytta av det framför allt i sin internationella marknadsföring. Suomussalmi kommuns utvecklingsplan för Hossa turistområde har som mål att fördubbla de regionalekonomiska effekterna och besökarantalet före 2025. När områdena utanför nationalparken utvecklas genom planläggning kommer det enligt utskottet att stödja framväxten av nya tjänster och möjliggöra en kontrollerad ökning av besökarantalet.

Jakt

Jakt är med stöd av 13 § i naturvårdslagen i regel förbjuden i nationalparker. I fråga om jakträtten på respektive nationalparksområde för invånarna i de kommuner som avses i 8 § i jaktlagen fö-

Betänkande MiUB 5/2017 rd

reskrivs särskilt genom lag, står det i 16 § 2 mom. i naturvårdslagen. Enligt propositionsmotiven till den paragrafen (RP 99/2009 rd) omfattar 2 mom. en princip om beaktande av kommunmedlemmarnas jakträttigheter när nationalparker inrättas på de områden med fri jakträtt som avses i 8 § i jaktlagen. Därmed är avsikten att de författningar som gäller inrättandet av nya nationalparker i norra Finland ska garantera lokalbefolkningens rättigheter.

Enligt 3 § i lagförslaget har de vars hemkommun är Suomussalmi, Kuusamo eller Taivalkoski trots 13 § i naturvårdslagen rätt att jaga enligt 8 § i jaktlagen i sin hemkommun på nationalparkens område, och delägarna i de renbeteslag som bedriver verksamhet i nationalparken har oberoende av hemkommun rätt till sådant tillståndspliktigt avlägsnande av individer av viltarter som avses i 15 § 1 mom. 3 punkten i naturvårdslagen. Delägarlaget för Kuusamo samfällida skog har dessutom rätt att jaga älg på de områden inom Kuusamo kommun som hör till nationalparken.

Enligt propositionsmotiven är syftet med de föreslagna jaktarrangemangen primärt att trygga lokalbefolkningens jakträtt när nationalparken inrättas. I sitt utlåtande föreslår jord- och skogsbruksutskottet för miljöutskottet att 3 § i lagförslaget kompletteras med att också icke ortsbor får jaga med licens enligt nuvarande praxis utan att parkens syfte äventyras. Jord- och skogsbruksutskottet menar att tillståndsområdet i Hossa utöver för de lokala invånarna är ett viktigt jaktområde också för jägare från andra delar av Finland, av vilka många redan i årtal har utnyttjat jaktmöjligheterna i området. Utskottet vill i sitt utlåtande särskilt understryka att en fortsatt licensjakt på nuvarande sätt skulle skapa en bild av en genuin ödemarkspark vars i 1 § nämnda syfte utgår från människans och naturens långvariga och fortgående samexistens.

Om jakträtten utvidgas på det sätt som jord- och skogsbruksutskottet föreslår innebär det enligt miljöutskottets åsikt att bestämmelserna i naturvårdslagen tillämpas på ett sätt som väsentligt avviker från tidigare lagar om nationalparker. Utskottet understryker att det primära syftet med att inrätta nationalparker är att långsiktigt skydda naturen och naturvärdena. Om jakten ordnas på det sätt som föreslås i lagförslaget garanteras möjligheten att inrätta en nationalpark i den internationella kategorin II på de statsägda land- och vattenområdena i Hossa i likhet med de nationalparker som tidigare inrättats i Finland.

Det område som föreslås bli nationalpark omfattar bara de delar av de statsägda områdena och av Natura 2000-området i Hossa som är mest representativa för natur- och kulturarvet. Nationalparksområdet kommer således att omfatta endast cirka tre procent av det område för tillståndspliktig jakt som Forststyrelsen förvaltar inom Suomussalmi kommun. Därför kommer inrättandet av nationalparken i praktiken att ha endast ringa konsekvenser för den jakt som bedrivs av icke ortsbor i regionen. I besökarenkäten (2011—2012) i Hossa uppgav bara ungefär en procent av besökarna att de hade besökt området för att jaga.³

I närheten av Hossa finns Natura 2000-området Pahamaailma, Kylmäluoma strövområde och Kallevalaparken, som är statsägda områden där det fortfarande går att jaga i en miljö som är mycket lik en ödemark. Utskottet framhåller att jakt och jaktturism kan bedrivas och utvecklas i de omfattande statsägda områdena utanför nationalparken också efter det att denna har inrättats. Jakt-

3 Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 173.

Betänkande MiUB 5/2017 rd

turisterna kan använda inkvarteringstjänster och andra tjänster med anknytning till nationalparken trots att själva jakten bedrivs i områden som inte hör till parken.

Följaktligen anser utskottet att de riktlinjer för jakt som anges i propositionen är förenliga med det syfte för vilket nationalparken inrättas och att de garanterar att denna uppfyller kriterierna för skyddsområden i IUCN-kategori II. Jakträttigheterna bör därför inte utvidgas.

Avlägsnande av stora rovdjur

Enligt 14 § i naturvårdslagen får renskötsel bedrivas i nationalparker enligt renskötsellagen (848/1990). Enligt 15 § 3 punkten i naturvårdslagen är det med tillstånd av Forststyrelsen tillåtet att från nationalparker avlägsna individer av sådana viltarter som får jagas med stöd av jaktlicens, om individen i fråga utanför skyddsområdet orsakar ett uppenbart hot mot människors säkerhet eller hot om betydande ekonomisk skada på egendom. Att avlägsna rovdjur som orsakar skador på ren ska alltså i princip vara möjligt med tillstånd av Forststyrelsen i enlighet med 15 § i naturvårdslagen.

Det område som föreslås bli nationalpark hör i sin helhet till området för renbeteslaget Hossa-Irni. Jakträtten enligt 8 § i jaktlagen är dock begränsad till hemkommunen så att exempelvis en delägare i ett renbeteslag från Suomussalmi inte får delta i fångst av stora rovdjur i Kuusamo eller Taivalkoski. I 3 § i lagförslaget finns det dock en särskild bestämmelse om att delägarna i de renbeteslag som bedriver verksamhet i nationalparken oberoende av hemkommun har rätt till sådant tillståndspliktigt avlägsnande av individer av viltarter som avses i 15 § 1 mom. 3 punkten i naturvårdslagen.

Vid jakt för att reducera beståndet av stora rovdjur med stöd av skaderelaterade undantagslicenser kan det i vissa fall behövas särskilda kunskaper om jakt. För att stora rovdjur ska kunna avlägsnas från nationalparken så effektivt och säkert som möjligt föreslår miljöutskottet att inte bara delägare i renbeteslaget oberoende av hemkommun, utan också experter som särskilt utsetts av Finlands viltcentral ska ha rätt att avlägsna rovdjur som orsakar skador på ren med stöd av skaderelaterad undantagslicens och tillstånd enligt 15 § 1 mom. 3 punkten i naturvårdslagen. De här personerna som utses av Finlands viltcentral bör ha särskild kompetens och yrkesskicklighet i fångst av stora rovdjur. För att rovdjuren ska kunna fångas effektivt och säkert med tanke på besökarna i nationalparken måste tillräcklig expertis garanteras, anser utskottet. Vid behandlingen av och beslutet om tillståndsansökan enligt naturvårdslagen ska Forststyrelsen bedöma om experter på skaderelaterat avlägsnande av stora rovdjur behöver kallas in och hur många i så fall.

Fiske

Utskottet konstaterar att nationalparken ska inrättas med beaktande av särdragen hos fisket i området och med tanke på att de lokala traditionerna av husbehovsfiske ska fortleva. För att den långa fisketraditionen i Hossa ska bevaras ska det vara tillåtet att fiska med stående fångstredskap i vissa sjöar i området. I Aittojärvi ska också notdragning vara tillåtet i fiskevårdssyfte eller för att demonstrera fångstsättet för en publik.

Betänkande MiUB 5/2017 rd

Huvuddelen av de vatten som är viktigast med tanke på fiske med fångstredskap och fiske i strömmande vatten och med tanke på det s.k. put-and-take-fiske som baserar sig på utplanterad regnbågsforell har lämnats utanför nationalparken. Men efter avgränsningen kommer nationalparksområdet fortfarande att inkludera några sjöar och tjärnar där fisket baserar sig på utplanterad harr och öring. Bland de vatten som ligger i kärnområdet för nationalparken och som är viktiga med tanke på fisket ska fritidsfiske som baserar sig på utplanterad harr och öring fortfarande få bedrivas i sjöarna Umpi-Valkeainen och Iso-Valkeainen, för vilka det ansöks om allmänt fiskeförbud. Däremot är avsikten att insjölox, regnbågsforell och andra fiskarter som inte är naturligt förekommande arter i området inte längre ska utplanteras inom nationalparksområdet.

Den föreslagna regleringen av fisket är en kompromiss som ska tillförsäkra de lokala invånarna skäliga möjligheter till fiske med fångstredskap också i framtiden samtidigt som betydande sjöar utesluts när det gäller rätten till sådant fiske. Utskottet betonar att de föreslagna bestämmelserna borgar för att en tillräcklig del av sjöekosystemen i Hossa i fortsättningen får utvecklas ostört på naturens egna villkor. Särskilt viktiga är de vatten där det fortfarande finns naturliga harr- och öringstammar. Utskottet fäster stor vikt vid att det utarbetas en omfattande plan för nyttjande och vård för vattenområdena i Hossa nationalpark. Planen bör utgöra grund för tydliga handlingssätt och metoder för att långsiktigt planera skyddet av fiskbeståndet och vården av fiskevatten samt ordna behövlig uppföljning.

Sammanfattning

Utskottet understryker att de allmänna och särskilda kriterierna för att inrätta en nationalpark uppfylls i fråga om Hossa nationalpark. Det är enligt naturvårdslagen tillåtet att göra avsteg från principen om allmänt skydd i nationalparker bland annat till fördel för rennäringen och den lokala befolkningens naturnäringar, om det inte leder till väsentliga eller varaktiga skador med tanke på fullföljandet av skyddsmålen. Utskottet inskräper att undantagen i fråga om jakt och fiske enligt 3 § är genomtänkta och tillräckligt avgränsade på så sätt att det är möjligt att inrätta en nationalpark i den internationella kategorin II på de statsägda land- och vattenområdena i Hossa i likhet med de nationalparker som tidigare inrättats i Finland.

Eftersom skyddet är primärt i nationalparker måste man i den skötsel- och nyttjandeplan som ska tas fram efter inrättandet anpassa andra funktioner i området så att skyddsmålen fullföljs också på lång sikt. Dagens ekosystemtänkande i skyddsområden innebär att skötseln och nyttjandet av skyddsområdena planeras övergripande utifrån den bästa tillgängliga informationen tillsammans med de lokala samhällena. Utskottet påpekar att det också krävs adekvat uppföljning för att uppfyllelsen av skyddsmålen ska kunna utvärderas.

Utskottet vill framhäva hur viktiga skyddsprinciperna för systemet med nationalparker har varit med avseende på att parkerna har blivit allt större destinationer för naturturism av internationellt intresse. Statusen som nationalpark kommer att bidra till att göra Hossa mer känt, attraktivt och värdefullt, vilket framför allt kommer att leda till ett ökat antal utländska besökare i området. Det möjliggör samtidigt stöd för lokal företagsverksamhet, sysselsättning och utveckling av den regionala ekonomin.

Betänkande MiUB 5/2017 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 260/2016 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om Hossa nationalpark

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

1 §

Inrättandet av nationalparken

För att skydda och vårda organismerna, de geologiska särdragen och landskapen i åsarna, de skogklädda höjderna och de små vattendragen samt de kulturella avlagringar som hör till dem och som vittnar om människans och naturens långvariga och fortgående samexistens, och för allmän rekreation, allmänt friluftsliv och för att främja intresset för naturen, inrättas som nationalpark för 100-årsjubileet för Finlands självständighet Hossa nationalpark, som är en sådan nationalpark som avses i naturvårdslagen (1096/1996).

2 §

Läge och gränser

Hossa nationalpark omfattar cirka 11 094 hektar statsägda områden i Suomussalmi, Kuusamo och Taivalkoski kommuner. Gränserna för nationalparken har märkts ut med en röd linje på den karta som utgör bilaga till denna lag.

3 §

Fridlysningsbestämmelser

Bestämmelser om verksamhet som är förbjuden i nationalparken finns i 13 § i naturvårdslagen och bestämmelser om undantag från fridlysningsbestämmelserna i 14 och 15 § i den lagen.

Trots de i 1 mom. avsedda fridlysningsbestämmelserna är det tillåtet att utplantera öring och harr i sjöarna Umpi-Valkeainen och Iso-Valkeainen och att fiska med spinnspö på basis av utplanteringen samt att spinnfiska i nationalparkens strömmande vatten. Dessutom är fritidsfiske

Betänkande MiUB 5/2017 rd

med stående fångstredskap tillåtet i sjöarna Isokukkuri och Pikkukukkuri samt Iso Syrjäjärvi och Aittojärvi samt i sjöarna Talasjärvi, Puukkojärvi, Syvä Suottajärvi, Matala Suottajärvi och Saari Hoilua. I Aittojärvi är notdragning tillåtet i fiskevårdssyfte eller för att demonstrera fångstsättet för allmänheten.

De vars hemort är en kommun som avses i 8 § i jaktlagen (615/1993) har trots 13 § i naturvårdslagen rätt att jaga i sin hemkommun på nationalparkens område. Delägarna i de renbeteslag som bedriver verksamhet i nationalparken och de personer som Finlands viltcentral särskilt har utsett för ändamålet har dock oberoende av hemkommun rätt till sådant tillståndspliktigt avläggande av individer av viltarter som avses i 15 § 1 mom. 3 punkten i naturvårdslagen. Delägarlaget för Kuusamo samfällda skog har dessutom rätt att jaga älg på de områden inom Kuusamo kommun som hör till nationalparken.

4 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 17 juni 2017.

Genom denna lag dras Hossa strövområde enligt 1 och 3 § i statsrådets beslut om anläggande av Kylmäluoma och Hossa strövområden (758/1979) in.

Utplantering av öring och harr och fiske på basis av utplanteringen får fortsätta i sjöarna Ala-Valkeainen och Keski-Valkeainen, Pitkähoilua-Kokalmus och Kirkasvetinen till och med den 31 december 2020.

Utöver vad som föreskrivs i 3 § 3 mom. får älgjakt bedrivas av medlemmarna i sådana jaktföreningar som var registrerade när denna lag trädde i kraft och vars jaktområden gränsar till nationalparken.

Helsingfors 19.4.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Satu Hassi gröna
vice ordförande Silvia Modig vänst
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Tiina Elovaara saf
medlem Susanna Huovinen sd
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Eeva-Maria Maijala cent
medlem Riitta Myller sd
medlem Saara-Sofia Sirén saml
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent
medlem Mirja Vehkaperä cent.

Betänkande MiUB 5/2017 rd

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.